

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Coșrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Ghirla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgetana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Lucașărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurașana, Nădlăcana, Negoitul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Iva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercățiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăneana, Timișana, Țibleşana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgheana, Zorile.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Sarcini nouă.

E un fapt, ce nu mai trebuie accentuat, că războiul cere mari jertfe materiale și așa e o urmare firească a timpurilor de acum că și la noi ministrul de finanțe a prezentat parlamentului mai multe proiecte de impozite. Scopul acestor proiecte e, ca, devenind legi să impună cetățenilor în parte impozite noue, în parte să urce impozitele deja existente și prin aceasta să mărească venitele statului ca să-și poată îndeplini datorințele potențate în urma războiului. Se afirmă, că plusul de venit la care se contează în urma legilor ce se vor aduce, va fi aproape suficient pentru acoperirea intereselor după împrumuturile de războiu, ce s'au făcut până acum. E sigur că jertfele, cari se cer prin proiectele nouă de dare sunt numai primele părți din un lanț lung de impozite nouă, ce se vor impune pe viitor.

Intre proiectele prezentate cel care interesează mai de aproape institutele noastre financiare este impozitul asupra câștigului societăților obligate la publicitate. Cu dispozițiunile și mai cu seamă inovările cuprinse în acest proiect ne vom ocupa în cele ce urmează.

Tendința principală a nouelor proiecte e, ca să stoarcă pentru stat venit cât mai mare. Pentru ajungerea acestui scop se folosește în prima linie de urcarea cheii de dare, înlocuind cheia de până acum cu o cheie bazată pe progresivitate; de altă parte urcă baza impozitului sistând detragerea unor venituri din baza de dare, ce până acum eră permis. Cheia de impozit e 12% la societățile obligate la publicitate a căror venit nu trece peste 10% a capitalurilor proprii și se urcă până la 20% în raportul relațiunii dintre venitul realizat și capitalurile proprii. Această dispozițiune

deși invoalvă în sine o nouă sarcină mare pentru institute totuși corăspunde principiilor nouă de impozit. O sarcină foarte mare pentru institute e însă aceea, că pe lângă urcarea cheii impozitului rămân în vigoare și dispozițiunile legii referitoare la impozitul general suplimentar de venit, care natural se va sta-tori după impozitul de venit urcat în urma proiectului nou. Cu atâta încă nu se mulțumește însă, ci cearcă să urce și baza impozitului și în vederea acestui scop se iau dispozițiuni, dintre cari mai simțitor atinge institutele de bani și întreprinderile comerciale aceea că se sistează posibilitatea de a se detrage din venitul arătat în bilanț venitul provenit din efectele, cari sunt proprietatea societății. Această dispozițiune a proiectului e cât se poate de păgubitoare din punct de vedere al economiei naționale. E un lucru știut că în deosebi băncile, cari administrează depuneri își plasează o mare parte a sumelor depuse în efecte publice, ca prin aceasta să mărească liquiditatea afacerilor. În sensul acestui principiu proiectul nou de impozit prin dispozițiunea de mai sus atinge băncile cele mai bine și mai solid conduse. Îndeosebi trebuie amintit, că institutele, cari emit scrisuri fonciare sunt silite prin lege a-și plasă mare parte a fondului de garanție, iar societățile de asigurare trebuie să-și plaseze rezervele de premii, mare parte în efecte publice. Institutele mai sus amintite toate combinațiunile și calculările lor de afaceri le-au făcut, bazându-se pe scutirea de dare a efectelor și prin urmare simt îndoit greutatea noilor sarcini. În punctul acesta a și fost mai mult atacat proiectul și în comisiunea financiară a făcut și ministrul o mică concesie, care însă nu schimbă în esență dispozițiunea originală.

Se sistează mai departe detragerea venitului faptic provenit din realitățile societății, admițându-se

numai detragerea venitului catastral, care e cu mult mai mic. Afară de aceste nu se pot detrage din venit retribuțiunile date membrilor din direcțiune.

Din cele înșirate mai sus e evident, cumcă proiectul cel nou purcede fără multă cruțare față de societățile obligate la publicitate. Pe lângă urcarea cheii bazei impozitului cade greu în cumpănă în defavorul societăților, că la societățile obligate la publicitate pe baza cărților se poate statori foarte exact baza de dare, pe când la persoane singuratice sunt multe averi supuse la dare, cari nu se pot eruă exact. Având în vedere, că baza impozitelor comunale încă o formează darea directă, trebuie să fim pregătiți la o urcare foarte mare a impozitelor, ce va trage mult în cumpănă în ce privește combinațiile și afacerile din viitor ale societăților.

Având în vedere trebuințele mari ale statului ar fi un optimism exagerat să așteptăm o îmbunătățire pe viitor în favorul societăților, ci ne rămâne speranța că punându-se în sarcina societăților obligate la publicitate așa mari greutăți vor fi lăsate din combinație pe viitor când se vor pune nouă impozite.*

Dr. L. G.

Un nou sistem de stenografie.

În coloanele «Revistei Economice» ne-am ocupat și până acum de problema stenografiei, convingși fiind, că prin aceasta facem un bun serviciu cetitorilor noștri, și îndeosebi funcționarilor noștri de bancă. Și cu drept cuvânt, căci aplicarea stenografiei câștigă o importanță tot mai mare prin angajarea ei la rezolvarea corespondenței comerciale.

Astăzi suntem în poziția de a putea da cetitorilor noștri un curs complet de stenografie românească.¹⁾ Lucrarea aceasta o datorim colaboratorului nostru, dlui V. Vlaicu, matematicul «Băncii Generale de Asigurare» și recomandăm acest tratat de stenografie, atențiunii tuturor intelectualilor noștri.

Introducere.

Dela funcționarii birourilor comerciale, însărcinați cu rezolvarea corespondenței, se recere astăzi, aproape pretutindeni dexteritatea de stenotipiști, adevă ei au să stenografeze dictatul directorilor, șefilor lor, cu o iuțea normală de cca 100 cuvinte pe minută și apoi să-și transcrie stenogramele la mașina de scris (dactilografie).

Desigur întrebuițarea artei stenografice în birourile comerciale a fost o urmare prea firească a dezvoltării vieții economice-comerciale prin nenumăratele invențiuni ale tehnicii moderne și se poate

* Deși în Nr. nostru 27 din a. c. ne-am mai ocupat cu impozitul asupra câștigului soc. obligate la publicitate, am făcut totuși loc expunerilor de mai sus primite din afară în credință că vom contribui la aprofundarea mai bună a noielor legi de impozite.

¹⁾ Bine înțeles, aici publicăm numai partea textuală teoretică, deoarece clișeele se pot alătura numai la broșura separată, ce se va edita.

prevedea, că aplicarea fonografului spre același scop, nu va putea face stenografia de corespondență indispensabilă pentru birourile comerciale. De fapt, tehnica modernă a produs în mod nemijlocit o sporire a afacerilor pentru fiecare birou, afaceri, a căror rezolvare se leagă necondiționat de termene fixe. Afară de aceasta, variația cazurilor silește corespondența să depășească cadrele șabloanelor prin continua schimbare a situațiilor, când cuvântul comunicat are aceeași importanță ca și cel suprimat.

Astfel răspândirea stenografiei, care până acum eră cunoscută mai mult din prestațiunile ei la stenografarea discursurilor, este astăzi legată de dezvoltarea corespondenței comerciale, folosindu-se însă și de altfel în tot locul, unde este vorba de a scrie mult și repede. Concipiarea încă se poate face mai ușor și mai bine cu stenografia, căci ideile vin și trec repede.

În decursul timpului, mai mulți bărbați cu trageri de inimă pentru chestiunea stenografiei românești s'au nizuț să prelucre în românește, ceea ce le-a căzut la mână, sau li-s'a părut mai potrivit dintre număratoarele sisteme de stenografie dela străini. Va fi bine să ne orientăm deci și cu privire la diferitele sisteme de stenografie străine.

Ținta nizuțnelor stenografice din antichitate și până astăzi a fost: *deoparte realizarea maximumului de cruțare la scris, în ceea ce privește timpul, spațiul, munca, iar de altă parte obținerea unei iuțeli maxime la scris pentru a putea urmări cu ușurință și siguranță cuvântul vorbit.* În special siguranța în stenografie este una dintre cerințele mai nouă.

Ce privește căile și mijloacele speciale urmate la realizarea acestor scopuri singuratice, activitatea stenografilor s'a diferențiat într-o mulțime de sisteme, cari se pot grupă în două grupe mari:

1. Grupa sistemelor geometrice și
2. Grupa sistemelor grafice, cursive.

Sistemele geometrice se caracterizează în general prin faptul, că se folosesc de elemente simple geometrice, ca puncte, linii drepte, cercuri, părți ale cercului, mărimea și poziția acestora. În grupa aceasta de sisteme se înșiră: sistemul *acropolitan*, *egiptean* și *bizantin* la Elini, *tachigrafia romană* și *notele lui Ennius*, continuate de Tullius Tiro «*notele tironiane*» și Seneca, sclavi emancipați. Fiecare cuvânt își avea *nota sa caracteristică*, uneori inițială, însă mai de multe ori semnul unuia sau mai multor sunete obveninde în cuvântul respectiv. Diversele flexiuni ale trupinelor se simbolizau prin așa-numitele *puncte diacritice*, puse în diferite pozițiuni lângă nota caracteristică, precum și prin semne mai mici, așa-numite *titule*.

În secolul XVI, Trithemius, Lipsius și Gruter reiau notele tironiane, călugărul Johannes de Tilbury le prelucră din nou pentru limba latină, iar Timoty Bright le prelucră pentru limba engleză. Englezul John Willis pe la 1602 stabilește din nou literile stenografice (cu elemente geometrice). Sistemul lui se perfecționează prin Gurney (1753), al cărui sistem se practizează încă și astăzi în ședințele comisiunilor camerei engleze. Stenografia engleză se reformează prin John Byron la începutul secolului XVIII și se simplifică mai târziu prin Taylor (1786). Aceștia *desemnează* semnele geometrice; dar exprimă numai consonantele, lăsând să se ghicească vocalele. În cazuri extraordinare se folosesc de puncte pentru a indica vocalele. Stenogramele lor sunt destul de scurte,

ce e drept, dar grele de recetit. Sistemul consonantal se prelucra și în limba franceză prin Bertin la 1792.

Un sistem, care atribuie și vocalelor o importanță egală cu a consonanțelor, este acela al lui Ma-caulay în Anglia și Coulon Thévénot în Franța. Urmează apoi în Franța Conen de Prépéan, Aimé Paris și în fine tot în direcțiunea aceasta și preotul Sincenay (depart. Aisne) *Emil Duployé*, al cărui sistem este astăzi cel mai răspândit în Franța, având un institut central de stenografie, peste 50 de reuniuni și peste 50 de reviste de specialitate.

Sistemul geometric al lui *Taylor* (în care se scriu, resp. se desemnează numai consonantele) și sistemul tot geometric *Duployé* (în care se scriu și vocalele) s'au prelucrat și în românește, ultimul de *Elie Bosianu* și de d-l *Henric Stahl*. Ambele sisteme se întrebuintează de stenografii români la ședințele Camerei și Senatului.

II. Grupa sistemelor grafice cursive. În direcțiune cu totul deosebită de sistemele amintite până aci se pune bază dezvoltării unei noi grupe de sisteme stenografice prin *Franz Xaver Gabelsberger* (1821), care în loc de elemente geometrice își compune alfabetul din părțile caracteristice ale literilor din scri-soarea cursivă latină, o împrejurare, care caracterizează toate sistemele dezvoltate din sistemul lui *Gabelsberger*. Deci: sistemele cursive scriu, câtă vreme cele geometrice desemnează, neavând mișcările periodice ale mânei, mișcări caracteristice scrierii fluente obișnuite. Astfel în privința aceasta sistemele cursive însemnează o etapă de progres față de cele geometrice.

Iată principalele sisteme de stenografie cursivă:

I. Sistemul Gabelsberger, se distinge prin caractere (litere) de trei mărimi — unul și același semn în două mărimi diferite sau în poziții diferite poate însemna două litere, sau chiar și grupe de diferite litere contopite; pentru vocale se întrebuintează diferite simboale de formă, poziție, îngroșare, simboale însă neconsecvente, ci numai potrivite din caz în caz. Dacă unele părți din structura cuvântului încap cum-va într-un semn ușor, atunci de dragul înlesnirii semnului se eliminază totul în mod arbitrar, de unde provin sute de reguli de prescurtare (abreviațiune), cu mai multe excepțiuni și tot de aici provine apoi și greutatea la învățat. Sistemul acesta este răspândit în măsura cea mai mare la Germanii de pretutindenea. Ca să ne facem o idee despre aceasta, amintim, că după statistica din 1906 erau cunoscute în Germania 4524 de reuniuni de stenografie *Gabelsberger* cu peste 170.000 de stenografi și peste 200.000 de elevi. Sistemul acesta este prelucrat și răspândit și în ungurește și în italienește cu număruse reuniuni și stenografi. Prelucrarea sistemului *Gabelsberger* în ungurește este făcută cu mare temeinicie. Uneori ai impresiunea, că *Gabelsberger* a creat sistemul anume pentru legile fonetice ale limbei ungurești. Nu tot astfel stă lucrul cu prelucrarea sistemului *Gabelsberger* în românește. E drept, că încercările s-au făcut cu destulă însuflețire, însă e fapt, că structura limbei românești nu se potrivește cu principiile sistemului *Gabelsberger* pentru a putea da scurtimea, iuțala și siguranța la cetit, ne mai vorbind de ușurința la învățat și la cetit.

II. Sistemul Stolze tinde spre simplificarea sistemului *Gabelsberger*, având în vedere în prima linie ușurința la învățat. Devine însă greoi prin linia fluc-

tuantă de scris, (trei șire principale de scriere) și prin caracterele multiple pentru unul și același sunet. Vocalele le simbolizează prin strămutarea întregului cuvânt. E drept, că aparatul regulilor și excepțiunilor este redus în măsură considerabilă față de sistemul *Gabelsberger*. Sistemul *Stolze* se ciselează și se mai simplifică prin sistemul *Schrey*, caracterizat și acesta prin caractere de trei mărimi, însă reduce mutabilitatea caracterelor la 2 linii principale de scris. Vocalele se simbolizează în mod nenatural prin consonanta ce urmează după vocală. Sistemele acestea s-au unificat în sistemul *Stolze — Schrey*.

III. Sistemul stenotachigrafic, pornit de autodi-dactul *Lehmann* și restabilit în diferite rânduri de comisiuni compuse din stenografi intersistemali (aderenți la mai multe sisteme), este sistemul pe care l-a prelucrat în românește autorul acestor șire. Sistemul are consonante de aceeași mărime, simbolizează vocalele prin consonanta începătoare a silabei, ușurința caracterelor (semnelor) s-a stabilit pe baza frecvenței sunetelor, aplică proceduri de simbolizare nu numai pentru vocale, ci și pentru consonante și grupe de consonante, este capabil de cel mai mare grad de iuțală, menținând singuranța la cetit, în fine este simplu, ușor la învățat și la cetit. **IV.** Diferitele sisteme: *Brauns*, *Arends*, *Roller* și stenografia fraților de *Kunowski* (așa numit națională germană) le amintim numai în treacăt. Ele nu par a se fi născut dintr-o necesitate reală de a delătura defecte ale celorlalte sisteme.

Toate acestea cursive grafice s-au născut și s-au dezvoltat mai întâi în Germania. S-au răspândit însă și în alte țări.

Reprezentanții sistemelor cursive s'au întrunit în 1906 în Eisenach pentru unificarea sistemelor stenografice germane mai sus numite într-un sistem unitar, însă fără succes. Trebuința de unificare este reală și adânc simțită, însă chestiunea unificării se poate rezolva de un singur factor: — Academia, pe baza studiilor prealabile, fiind stenografia una dintre problemele elementare ale culturii naționale, iar de altă parte stenografii de regulă sunt predispuși pentru propriile sisteme.

Cărți și manuale de stenografie românească au apărut în decursul timpului mai multe; toate se pot procura însă numai cu mare greutate, în timp ce de altă parte — curios, dar de crezut — nici nu se prea caută. Amintim de cărțile d-lui *H. Stahl*, stenograf-revizor al Camerei române, *E. Bosianu*, *N. Protopopescu*, *E. Suceveanu* etc. apărute în România, în fine de manualul d-lui *I. Mohanu* (după *Gabelsberger*) în Brașov. În numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei“ (p. 91) facem cunoștință cu domnii *Moise Branisce* și *Demetriu Răuciu*, ca stenografi români ai dietei transilvane din Sibiu (1863—64), de altfel studenți iuriști.

Cei mai mulți tineri români fac cunoștință cu stenografia sist. *Gabelsberger* în liceele ungurești și apoi și-o prelucra fiecare pentru sine în limba românească. Imi iau voie a aminti pe d-nii *Victor Stanciu*, profesor în Arad, Oct. *Crișmariu* și *I. Nedelcu*, avocați, cari la cursurile universitare au excelat prin stenografia *Gabelsberger* și și-o aplicau și pentru românește. Istorical complet al stenografiei la Români l'au scris *D. Stoenescu* (1871), și dl *H. Stahl* (1909).

(Va urmă).

Ordonanța guvernului

privitoare la cumpărările de bucate și făină

V. Anunțarea trebuințelor casnice și economice a celor îndreptățiți la aprovizionarea din partea autorităților.

§ 11. Producătorul, care nu-și poate acoperi trebuințele casnice din producția proprie, are să se înștiințeze, în scris sau verbal, primăriei comunale, în scopul asigurării părții ce-i lipsește pentru trebuințele casnice, cum și neproducătorii pentru asigurarea întregii trebuințe casnice, cel mai târziu până la 15 Septembrie 1916. Anume: va arăta într'un conspect: numele său, ocupațiunea, numele persoanelor, cari se hrănesc de regulă în economia sa, cu date amănunțite asupra acelorora, cari au un câștig, și în fine — la producătorii socotindu-se provizia de produse de care dispun, computată până la 15 August 1917, respective a părții care le lipsește și trebuie acoperită. Producătorul are să înștiințeze, întrucât producția sa de grâu nu ajunge pentru trebuințele sale economice, și trebuința sa în această privință...

Sub titlul de trebuință casnică pot să pretindă, în înțelesul ordonanței 4586/1915 M. E., ceice se ocupă cu economia, pe zi și de cap cel mult 400 grami de făină de grâu, săcară sau orz ori un amestec din acestea, persoanele, cari săvârșesc lucruri grele corporale cel mult 300 grami, iar altele cel mult 240 grami. Cu privire la grâu partida trebuie să-și justifice corăspunător trebuința sa economică.

§ 12. Celce în înțelesul §-ului 1 al acestei ordonanțe nu a returnat, până la termenul de înștiințare, legitimația de cumpărare prin care a fost îndreptățit să cumpere deodată întreagă cantitatea pentru trebuința sa casnică, fără de a o fi putut procura aceasta, nu poate fi luat în lista acelor persoane de a cărora aprovizionare îngrijesc organele publice. Celce a obținut o legitimație de cumpărare pentru procurarea întregii sale trebuințe casnice, însă în rate, sau numai pentru o parte a acestei trebuințe, poate fi primit în lista persoanelor de a cărora aprovizionare îngrijesc organele publice până la măsura de produse notate în legitimația de cumpărare înapoiată până la termenul de înștiințare a trebuinței, respective dacă acela a primit o legitimație de cumpărare numai pentru o parte a trebuinței sale și aceasta nu a restituit-o ca neîntrebuințată autorității, până la măsura părții încă neacoperită a trebuinței sale până la 15 August 1917.

Deasemenea sunt a se lua în lista acelorora de cari îngrijesc organele publice și persoanele provăzute cu o legitimație de cumpărare pentru întreagă trebuința casei lor, cari ca persoane ce se ocupă cu lucrări grele corporale în înțelesul ordonanței 4586/1915 M. E. pot să pretindă pe zi 300 grame de făină, și cari, cu privire la aceea cantitate, conform §-ului 5 al ordonanței 1750/1916 M. E. nu au obținut nici o legitimație de cumpărare.

§ 13. Primăria comunală este obligată să trimită primpretorelui o copie a listei cu privire la toate înștiințările, până la termenul prefapt. Primpretorele trebuie să trimită un conspect general al tuturor trebuințelor din comunele cercului său primului oficial al comitatului și acesta trimite ministrului de interne un conspect asupra tuturor trebuințelor din comunele comitatului. Ministrul de interne în înțelegere cu cel de comerț și cu cel de agricultură stabilesc apoi definitiv și au să îngrijească de trebuința de făină respective de bucate pe seama întregului comitat...

§ 14. Modalitățile înștiințării stabilite în §§-ii 11 și 12, a provocării pentru înștiințare, a constatării datelor anunțate, cum și celelalte modalități ale primirii produselor le stabilește, cu privire la dispozițiile §-ului 13, conform împrejurărilor speciale ale comitatului primul funcționar al său.

§ 15. Când cineva cere o legitimație de cumpărare după termenul de înștiințare în înțelesul §-ului 5 al ordonanței 1750/1916, primăria comunală este obligată a șterge persoana respectivă, până la măsura cantității de produse, ce aceea are să cumpere pe temeiul legitimației, din lista acelorora de a cărora aprovizionare îngrijesc organele publice.

Persoana, care a înapoiat legitimația sa de cumpărare, respective legitimațiile, fie și după trecerea termenului socotit mai înainte, dar cel mai târziu până la 15 Octombrie 1916, pentru că nu și-a putut procura produsele, — primăria comunală trebuie să o ia în lista acelorora pentru a cărora aprovizionare îngrijesc organele publice, cu cantitatea de produse prevăzută spre cumpărare în legitimație.

§ 16. Primăria comunală trebuie să poarte un registru deosebit despre aceia, cari pe temeiul § ului 15 au fost șterși din lista acelorora de a cărora aprovizionare îngrijeste comuna, cum și despre aceia, cari pe temeiul aceluiaș § au fost primiți în lista acelorora, de a cărora aprovizionare îngrijeste comuna. Acest registru trebuie încheiat cel mai târziu la 15 Octombrie 1916 și un exemplar al acestuia pe calea comitatului să-l înainteze până cel mai târziu la 1 Noembrie 1916 ministrului de interne, care are să îngrijească, pe temeiul acestora de trebuințele comitatului...

Aceia, cari la 15 Octombrie 1916 figurează în lista acelorora, de a cărora aprovizionare îngrijesc organele publice, pot pretinde să li se pună la dispoziție, până la termenul statorit de organele publice, cantitatea înștiințată de făină în măsura și calitatea statorită. Ei primesc făină pe lângă plătire în bani gata.

§ 17. Ministrul de agricultură în înțelegere cu ministrul de interne pot să statorească, în cazuri motivate pentru singuratece comitate, termenele statorite în §§-ii 11, 13 și 16 și la un termen mai târziu.

VI. Înștiințarea proviziilor producătorilor.

§ 18. În înțelesul ordonanței ministeriale Nr. 1750/1916 producătorul este obligat să ofere spre cum-

părare Societății pe acții pentru produse de războiu cel mai târziu până la termenul designat de ministerul de agricultură, partea aceea a recoltei sale puse sub sechestru, care trece peste trebuințele sale casnice și economice și care până la 15 Octombrie 1916 nu a vândut-o celor îndreptățiți la cumpărare. Pentru aceea fiecare producător este obligat să înștiințeze primăriei comunale pe a cărei teritoriu se află proviziile, până la acest termen, toate proviziile de grâu, săcară, mei, orz și ovăș ce le are.

Inștiințarea are să conțină:

1. Întreagă cantitatea de provizii după produse și greutate (în kilograme resp. în măști metrice), cuprinzând și acele cantități, pe care producătorul le-a vândut până la 15 Octombrie 1916, cari însă se mai află la dânsul la această dată;

2. După produse cantitatea, pe care producătorul în înțelesul ordonanței ministeriale Nr. 1750/1916, o poate reține din proviziile înștiințate pentru trebuințele casei și economiei proprii până la 15 August 1917;

3. După produse cantitatea, pe care producătorul a vândut-o până la 15 Octombrie 1916 din proviziile numite în punct 1, cari însă se mai află la sine;

4. Prisosul rămas pentru a fi oferit Societății pe acții pentru produse de războiu;

5. Locul unde se află proviziile (comuna, casa, măieriştea, magazinul, stogul).

Dacă provizia sau o parte a acesteia nu este treerată, trebuie înștiințată cantitatea aproximativă după greutate, la care producătorul poate să conțeze după treerat.

Inștiințarea se poate face în scris sau verbal.

Inștiințarea verbală se face la primăria comunală, care este obligată să o primească și păstreze.

§ 19. Primăria pregătește înștiințările în 2 exemplare și un conspect îl transpune fără amânare Societății pe acții pentru produse de războiu.

§ 20. Autoritățile administrative sunt obligate, în înțelesul §-ului 2 al art. de lege I din 1914, a examina, în scopul stabilirii exactității datelor înștiințate, proviziile și magazinele celor obligați la înștiințare.

VII. Dispoziții finale.

§ 21. Cu privire la pedepse este normativ §-ul 16 al ordonanței ministeriale Nr. 1750/1916.

§ 22. Autoritățile administrative, întreprinderile de morărit, comisionarii Societății pentru produse de războiu, comercianții (cooperativele) sunt a se prevedea prin Societatea pe acții pentru produse de războiu, cu formularele și tipăriturile statorite în această ordonanță.

§ 23. Legitimațiile, atestatele, adeverințele, cum și rugărilor, cari trebuie făcute în temeiul acestei ordonanțe, sunt libere de timbru. Pentru facerea lor nu se poate lua nici un fel de taxă.

§ 24. Cuprinde dispozițiile cu privire la publicarea ordonanței în sate și orașe.

§ 25. Această ordonanță a intrat în vigoare la 2 Iulie 1916 și are valoare pentru întreaga țară.

Este datată la 30 Iunie 1916, este subscrisă de ministrul președinte și însoțită de o serie întreagă de formulare și blanchete, cari se dau ca mustră cu privire la legitimații, certificate, înștiințări etc.

Ordonanța de față a fost întregită ulterior cu o nouă ordonanță a guvernului Nr. 2282/916 în sensul căreia este oprit a lua în socoteală sub titlul de trebuințe economice: grâu, săcară sau îndoitură pe seama vitelor și peste tot a întrebuintă la hrănirea vitelor cerealele sus înșirate, reținute sau cumpărate pentru trebuințele casnice sau economice.

Societatea pe acții pentru produse de războiu sau comisionarii acestei societăți au să plătească, în sensul aceleiaș ordonanțe întregitoare, vânzătorilor pentru grâu, săcară și orz de nutreț, din recolta anului 1916, predat până inclusiv 23 Iulie 1916, la gară sau pe vapor la adresa „Societății pe acții pentru produse de războiu” sau a comisionarilor acestei societăți ori înmagazinate în magazinele acestora, ca preț de cumpărare, pro majă metrică, K 2— peste prețurile maxime, ce se vor fixa pentru recolta anului 1916.

Prețuri maxime pentru porci și carnea de porc.

O ordonanță a guvernului de data 7 Iulie a. c. și emanată sub Nr. 2249/916 M. E., fixează prețuri maxime pentru porcii vii, precum și pentru unsoarea de porc și alte produse derivate. Asemenea impune anumite restricții și în ce privește tăierea porcilor.

Ordonanța intră în vigoare la 15 crt. și conține următoarele dispoziții mai însemnate:

Este oprit a tăia pentru trebuințele consumației, porcii a căroră greutate, pro bucată, nu trece peste 60 kgr. — excepționând cazurile de tăiere (ucidere) forțată. Ministrul de agricultură, iar în Croația-Slavonia Banul, poate admite excepții. (§ 1).

Porcii se pot vinde, pentru tăiere, numai după greutatea vie, cu detragere de 22½ kgr. Din prețul de cumpărare calculat pe baza aceasta se vor detrage 4% (așa numita uzanță dela Budapesta-Steinbruch).

Pentru îngrășare sau ținare se pot vinde porcii numai după greutatea lor vie fără nici o detragere.

Douăsprezece oare înainte de vânzare este interzis a da porcilor hrană și beaură.

Drept porci meniți pentru îngrășare se consideră numai animalele, cari nu sunt mai grele decât 90 kg. Cu învoirea ministrului resp. a Banului sunt admise și aici excepțiuni. (§ 2).

Este oprit a cere sau plăți pentru porci vii, la vânzări făcute ab grajd sau sălaş, prețuri mai mari decât cele următoare:

1. La porci mai grei de 60 kg., dar cel mult de 90 kg. la vânzări pe seama îngrășătorului sau crescătorului pro kilogram greutate vie K 6.—

2. Pentru porci, de orice greutate, vânduți pentru tăiere pro kilogram greutate vie K 6·80.

În prețurile de sus se cuprind spesele de orice soi, ce se pot ivi cu transportarea porcilor la stațiunea de încercare. (§ 3).

Autoritățile sunt obligate a fixa în cercul lor prețul maximal al porcilor, în caz când vânzarea nu se face la locul de predare. Prețurile acestea însă pot trece cel mult cu 2% peste prețurile maximale fixate în § 3. Excepții poate admite și aici ministrul resp. Banul. (§ 4).

Prețul maximal, ce se poate cere sau plăti pentru unsoarea de porc crudă (slănină crudă) și pentru tot felul de carne de porc crudă, în traficul dintre producător și revânzător este pro majă metrică (100 kg.) greutate netă K 760.— Autoritățile administrative sunt obligate să fixeze prețurile maximale pentru porcii puși în vânzare în stare tăiată (întregi sau jumătăți). Prețurile acestea însă nu pot fi mai mari, pro majă metrică (100 kg.) greutate curată, decât K 760.—

Pentru unsoarea de porc topită se poate cere resp. plăti, în traficul dintre producător și revânzător pro majă metrică, greutate curată, cel mult K 852.—

Prețurile acestea se înțeleg la locul de producție, pentru predare la gară sau vapor, fără ambalajiu, pentru care se poate face un adaus de maximal 1% (§ 5).

Toate prețurile maximale arătate mai sus se înțeleg pentru cazuri de cumpărări cu bani gata la locul de predare. În caz de vânzări pe credit se pot cere interese, cari pot fi maximal cu 2%, mai urcate decât etalonul oficial de escont al Băncii Austro-Ungare (§ 6).

Autoritățile administrative sunt obligate a stabili, în cercul lor de competență prețurile maximale ale slăninilor de tot soiul, precum și a cărnii de porc și a altor fabricate din carne de porc — atât în traficul dintre producători și revânzători, cât și în comerțul mic nemijlocit între consumator și producător sau revânzător. Se pot stabili, din partea autorităților de prima instanță, și prețuri mai mici decât cele maximale. (§ 7).

Neobservarea dispozițiilor cuprinse în § 1 al ordonanței prezente se pedepsește cu amendă până la K 600 și arest până la 2 luni.

Cine cere sau promite, primește sau dă, fie direct sau indirect, prețuri mai mari decât cele maximale fixate în ordonanța aceasta sau eludează ori conlucrează în orice mod la eludarea acestor prețuri maximale, se pedepsește cu amendă până la K 2000 și arest până la 6 luni.

CRONICĂ.

Rezultatul subscripțiunii la al patrulea împrumut de războiu ungar. Conform unui comunicat semioficios subscripțiunea la ultimul împrumut de războiu ungar a dat în total suma de circa K 1930 milioane.

*

O academie comercială orientală în Seghedin. Camera de comerț și industrie din Seghedin a decis să ia inițiativa pentru înființarea unei academii comerciale orientale în acel oraș. Ideia a fost primită cu entuziasm în cercurile comerciale și industriale din Seghedin, cari în câteva săptămâni au semnat un fond de întemeiere de 1/4 de milion Coroane. Se va apela, întru realizarea ideii și la sprijinul orașului Seghedin și a ministeriilor de resort.

*

Prețuri maximale pentru porci și unsoarea de porc în comitatul Sibiului. În baza ordonanței guvernului, ce o publicăm la alt loc a revistei noastre, vice-comitele a fixat pentru teritoriul comitatului Sibiului următoarele prețuri maximale pentru porcii vii și tăiați, slănină, unsoare și alte produse derivate:

Prețul porcilor vii este:

- 1), porci mai grei decât 60 kg., dar cel mult de 90 kg., la vânzări pentru îngrășător sau crescător, pro klgr. de greutate vie K 5.— K 5·10
- 2), porci pentru tăiat, de orice greutate:
- a), dacă sunt mai grei de 100 klgr. K 5·80 K 5·90
- b), " " sub 100 " " 5·40 " 5·50

Vânzare la locul de predare (ab grajd) Vânzare în alt loc

In traficul dintre producător și revânzător, pro 100 klgr. în comerțul mic pro 1 klgr.

Unsoarea de porc crudă	K 760	K 7·50
" topită.	" 852	" 9·50
Slănină crudă	" 760	" 7·50
" sărată, afumată, papricată, fiartă și altfel preparată	" 780	" 8.—
Costiță de porc	" 680	" 7.—
Orice altă carne de porc	" 620	" 6·40
Șuncă crudă	" 780	" 8.—
" fiartă	" 1100	" 12.—
Carnea de porc afumată crudă	" 780	" 8.—
" " " " fiartă	" 980	" 10.—
Cârnații și alte mărfuri de cârnățarie	" 660	" 8.—
Jumerile pro 100 klgr. K 580—480; pro 1 klgr.:		K 6—5.

*

Conferența economică a delegaților antantei în Paris. Precum se știe, delegații puterilor antantei s'au întrunit nu de mult în Paris la o conferință comună pentru a fixa măsurile, ce vor fi a se lua față de puterile centrale în vederea continuării războiului pe teren economic, după terminarea războiului cu armele. Hotărârile luate se rezumă în următoarele:

1. Să se interzică timp de ani de zile puterilor inimice dreptul de a beneficia de tratamentul națiunilor celor mai favorizate.

2. Resursele aliaților să fie păstrate pentru beneficiul țărilor aliate.

3. Să fie fixată o perioadă de timp în care comerțul inamicului să fie supus unui tratament special.

4. Schimbul produselor aliaților să fie facilitat printr'un transport repede și ieftin pe mare și uscat.

5. De aci înainte să se adopte o nouă politică economică.

*

„Albina“, institut de credit și economii. *Avis.* Prin aceasta aducem la cunoștință, că extradăm obligațiunile subscrise la

noi din împrumutul de războiu emis. IV, precum și bonurile de tezaur, la prezentarea adeverințelor de cassă. Asemenea rugăm pe proprietarii de adeverințe din emisiunile I, II și III să le prezinte cât mai curând pentru liberarea obligațiunilor.

Diracțiunea.

Sumarul:

Sarcini nouă. — Un nou sistem de stenografie. — Ordonanța guvernului privitoare la cumpărările de bucate și făină. — Prețuri maximale pentru porci și carnea de porc. — *Cronică:* Rezultatul subscripțiunii la al patrulea împrumut de războiu ungar, O academie comercială orientală în Seghedin, Prețuri maximale pentru porci și unsoarea de porc în comitatul Sibiiului, Conferența economică a delegaților antantei în Paris, «Albina», institut de credit și economii.

„COMOARA“ részvénytársaság Alsópiánon.

Kimutatás.

I. Cselekvő állapot.

II. Szenvedő állapot.

	K	f		K	f
1. A biztosított alaptőkére minden egyes részvény után befizetett 30%	15,000	—	1. Laphirdetési és közjegyzői hitelesítési díjakban kiadás	516	76
2. Az alaptőkére befizetett ezen 30% időleges kamata	795	76	2. Irodai költségek	239	24
3. A társasági tartalékalap javára befizetett 5% alapítási díjakban	2,500	—	3. Ügyvédi költség	190	76
Összes cselekvővagyon	18,295	76	4. Személyzeti fizetések	849	—
			5. Felosztás alá került tiszta vagyon	16,500	—
			A kiadások összege	18,295	76

Alólírt felszámolóok a fentti kimutatás szerint az intézet rövid és működés nélkül való fenállása alatt befolyt annak összes vagyonát vettük számításba, szintugy az intézet összes kiadásait is. Az intézeti kiadásoknak a cselekvő vagyonból történt levonása

18,295 K 76 fill.
— 1,795 „ 76 „
16,500 K — fill.

egy 16,500 koronát kitevő tiszta vagyont eredményezett — a részvényesek között részvényeik arányában leendő felosztás végett. Miután tehát a részvényesek a 100 K névértékű részvényekre 30%-ot vagyis minden részvényekre 30 koronát, és alapítási költségben a tartalékalap javára 5%-ot vagyis minden részvény után 5 koronát, tehát minden részvényre összesen 35 koronát befizettek, a felosztás alá került 16,500 korona tiszta vagyonból 16,500 K : 500 K. = 33 K minden egyes részvényre 33 korona esett.

A felszámolóok.

Alólírt felügyelő-bizottság jelen kimutatást az előszámlákkal együtt megvizsgálta és rendben találta.

A felügyelő-bizottság.

„CODREANA“, institut de credit și economii, societate pe acții în Băsești.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «CODREANA», soc. pe acții, se invită conform §-ilor 4, 19, 33, la
a X-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Băsești (localul institutului) Luni în 31 Iulie 1916, la 9 ore a. m.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării generale prin președinte.
2. Designarea notarilor, a verificatorilor și alor 2 scrutinători conform §-ului 25.
3. Raportul anual al direcțiunii și al comitetului de supraveghiere asupra examinării conturilor anuale, stabilirea bilanțului pe anul 1915 și votarea absoluturilor pentru direcțiune și comitetul de supraveghiere.
4. Distribuirea profitului curat, conform §-ului 99, punctul a) b) c) și d.
5. Fixarea dividendelor și termenul solvirii acelor pe anul 1915, conform §-ului 33, punct c).
6. Fixarea prețului marcelor de prezență, plata direcțiunii și a comitetului de supraveghiere, precum și plata suplimentară a funcționarilor în sensul §-ului 33, punctul d) din statute.
7. Alegerea unui membru în direcțiune cu mandat de 3 ani în locul membrului Traian Nemeș, care a răposat.
8. Alegerea membrilor din comitetul de supraveghiere a căror mandat a expirat în sensul statutelor, § 33, punctul e).
9. Eventuale propuneri în sensul §-ului 33, punctul f).

Se atrage atențiunea domnilor acționari la următoarele dispoziții din statute, § 22: Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiilor sale în registrul acționarilor cel puțin cu un jumătate an și ca atare cel puțin cu o zi înainte de adunarea generală să depună, pe lângă revers, la dispoziția direcțiunii institutului, resp. la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, ori documentele de plenipotență. Dreptul de vot se poate exercita în persoană ori prin plenipotențiat, care numai acționar poate fi. Minorenii se reprezintă prin tutorii naturali ori legali ai lor, curanzii prin curatori, corporațiunile prin plenipotențiați, femeile prin bărbații lor. În aceste cazuri plenipotențiații pot fi neacționari conform §-ului 23. Acționarii în adunările generale până la cinci (5) acții după fiecare acție, dela cinci până la zece (5—10) tot după două (2), dela zece (10) în sus, tot după cinci (5) acții au un vot, conform §-ului 24.

NB. Pentru a putea participa activ la adunarea generală, domnii acționari sunt rugați a respecta §§-ii 22, 23 și 24 din statute. Pentru primirea acțiilor în depozit și emiterea reversalelor, sunt rugate toate institutele simulare membre ale «Solidarității».

Adunarea generală poate să iee decisiuni valabile, conform §-ului 26 din statute, când sunt prezenți cel puțin 15 membri acționari, cari reprezintă 300 de acții, făcând excepțiune singur cazurile prevăzute în §-ul 29. În lipsa acestui număr se convoacă adunarea generală din nou în decurs de 15 zile. Valoarea concluzelor unei atari adunări, convocată a doua oară, nu mai depinde dela numărul determinat de membri și de acții.

Direcțiunea institutului.

Activa — Vagyon.		Contul Bilanț cu 31 Dec. 1915. — Mérlegszámla 1915. december hó 31-én.		Pasiva — Teher.	
		K	f		
Cassa — Pénztárkészlet	27,068·20			Capital social — Részvénytőke	200,000·—
Cassa de păstrare postală — Postatakarékpénztár	303·56			Fond de rezervă — Tartalékalap	35,420·—
Giro-conto la Banca Austro-Ungară — Giro-számla az Osztrák Magyar banknál	1,085·51			Fond de pensiune — Nyugdíjalap	3,915·16
Cambii — Váltótárca	159,305·—			Fond cultural și de binefaceri — Jótékonyágialap	931·54
Cambii cu acoperire ipotecară — Jelzálogilag bizt. váltók	392,324·—			Fond disponibil — Rendelkezésialap	70·93
Imprum. ipotecare — Jelz. kölcsön	124,512·—	676,141·—		Depuneri spre fructificare — Betétek	408,580·12
Efecte — Értékpapírok	41,362·—			Depozite — Pénztári letétek	11,298·90
Realități — Ingatlanok	91,851·20			Reescont — Visszleszámitolás	180,613·—
Anticipațiuni — Előlegek	8,977·84			Lombard — Értékpapír kölcsön	7,200·—
Conturi curente — Folyószámlák	8,202·89			Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	734·—
Diverși debitori — Különte adósok	1,342·73			Interese transitoare — Átmeneti kamatok	7,159·60
Interese transitoare de reescont — Előrefizetett visszlesz. kamat	1,775·24			Profit curat — Tiszta nyereség	9,184·44
Interese restante — Hátralékos kamatok	6,997·52				
		865,107·69			865,107·69

Debit — Tartozik.		Contul Profit și Perdere. — Nyereség- és Veszteség-számla.		Credit — Követel.	
		K	f		
Int. după dep. — Kamat betétek után	20,399·03			Interese — Kamatok	52,125·47
Int. după reesc. — Kam. visszlesz. után	18,720·53	39,119·56		Provizii — Jutalékok	10,464·—
Salare — Fizetések	8,237·51			Venite dela realități — Ingatlan utáni jövedelem	3,558·86
Relut de cvartir — Lakbér	395·70			Interese de efecte — Értékpapír kamat	1,272·50
Marce de prezență — Jelenléti jegyek	130·—				
Chirie — Házbér	250·—				
Spese curente — Folyóköltségek	2,103·81				
Spese de călătorie — Utazási költségek	149·—	11,266·02			
Dare după interese de depuneri — Adó betéti kamat után	2,039·90				
Dare dir., com. și comp. de timbru — Egyenes, községi adó és bélyegill.	5,810·91	7,850·81			
Profit curat — Tiszta nyereség	9,184·44				
		67,420·83			67,420·83

Băsești, la 31 Decembrie 1915. — Szilágyi Illésfalva, 1915. december 31-én.

Mihail Bohățiel m. p., director executiv — vezérigazgató.

Dionisiu Pop m. p., contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Dr. George Pop de Băsești m. p., președinte — elnök.

Vasile Pop m. p., vice-președinte — alelnök.

Dr. George Pop m. p.

George Maior m. p.

Vasiliu Mica m. p.

Antoni Bălibanu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte și în consonanță cu registrele și extrasele. Alulirott felügyelő-bizottság jelen számlákat megvizsgálta és az intézeti könyvekkel összhangzóknak és helyesnek találta.

Dominic Rațiu m. p., preș. — elnök.

Vasile Gavriș m. p., v.-preș. — alelnök.

Ioan Coste m. p.

Ioan Ilieșiu m. p.